

РОЗДІЛ VI. ХРОНІКИ / РЕЦЕНЗІЇ Й АНОТАЦІЇ

Дмитро Пилипчук

письменник, науковий та літературний редактор,
заслужений працівник культури України

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7101-988X>

УДК 811.161.2'374:398.9(=161.2)

DOI: 10.31558/1815-3070.2026.51.15

ЗОЛОТИЙ КЛЮЧИК ВІД ШАФИ З ПАРЕМІЯМИ

Поміж видань української фольклорної пареміографії найбільшим за всю історію публікацій став тритомник, упорядкований М. М. Пазяком, що його видала «Наукова думка» у 1989–1991 рр. (загальний обсяг трьох книг становив 110,15 обл.-вид. арк). Певна річ, доробок Пазяка як пареміографа цим не обмежується; за десять років, уже по смерті, з'явилася нова його книга: Українські прислів'я, приказки та порівняння з літературних пам'яток / Упоряд. М. М. Пазяк. – Київ: Наукова думка, 2001. – 388 с. Отже ж, перша з названих тут публікацій таки залишається нашою Говерлою новітньої пареміографії, чи не найзнаковішою для сучасного читача.

Втім, у цьому тритомнику 35-річної давності, народженому якраз напередодні проголошення Незалежності України, видавці не спромоглися тоді на створення для цього видання *єдиного*, не розпорошеного по окремих томах **алфавітного покажчика опорних слів**.

Такий (єдиний) покажчик вкрай необхідний для системного уможливлення цілісного уявлення читача про українське паремійне мислення. І оскільки інтереси української культурології вимагають перевидання Пазякової праці, мені здалося доконечною необхідністю подати в ній у разі такого перевидання саме єдиний покажчик для цього майбутнього однотомника, який (однотомник) буде гідним пам'ятником видатному українському пареміографу.

Чим приваблює у майбутньому солідному виданні ідея такого, ще раз наголошу, *повного* покажчика, або реєстру, **опорних слів**?

В будь-якому поважному виданні корпусу паремій (згадаймо бодай славетне видання Номиса, яке в підсоветській Україні ховали від українців у спецхранах і яке той-таки М. Пазяк зміг видати лише в незалежній Україні 1993 р. на тлі гіперінфляції. – *Д. П.*) *покажчик опорних слів* відкриває можливість користування і покажчиком, і корпусом для якнайповнішого відкриття читачем чи дослідником картини світу, відбитої в корпусі паремій або в тематично спеціалізованому чи у відносно короткому універсальному пареміографічному збірнику, обмеженому, скажімо, хронологічно, регіонально, ідеологічно etc.

На жаль, так склалося, що глибоко наукова й новаторська культурологічна праця Івана Франка «Галицько-руські народні приповідки» (1901–1910), що зафіксувала понад 30 000 паремій (за даними Святослава Пилипчука, 31 091), досі не має ані предметного покажчика, ані хоч би

всеосяжного покажчика опорних слів. Відтак безліч сенсів, закладених у зібраних тут пареміях, залишаються для читачів закритими. Вочевидь, причиною подібного становища є передовсім недбальство нашої бібліографічної спільноти та зарозуміле ставлення окремих філологів, які **бачать** таку проблему, але вважають негідним, з огляду на їхні звання й посади, займатися цим практично. Тим часом укладання окремих покажчиків опорних слів, а особливо предметних покажчиків до пареміографічних збірників істотно наблизило б нас до створення великого (і, ймовірно, безпрецедентного в світовій практиці) тезаурусу паремій українською мовою. Втім, тезаурус українських паремій – це омріяне майбутнє. Хоч уже тепер треба працювати над програмою його укладання.

Але повернімося до повного покажчика опорних слів у пареміографічному тритомнику М. М. Пазяка. Нам пощастило, що, взоруючись на Івана Франка, наш вчений-сучасник наприкінці 80-х – на початку 90-х зумів упорядкувати корпус українських народних паремій із поділом його на *тематичні томи* та систематизацією *мікротекстів у мікрогрупах*, позначених *опорними словами*. Наявність у кожному томі алфавітного покажчика опорних слів істотно поліпшувала користування цим виданням; залишалось лишень об'єднати ці покажчики в один, що й зробив автор цієї публікації.

Маючи об'єднаний покажчик опорних слів до найбільшого із сучасних українських пареміографічних збірників, будь-який фахівець може системно (нехай і дещо суб'єктивно) вибрати опорні слова, що стосуються його галузі знань. Припустімо, що це – **право**. Як колишній провідний науковий редактор 6-томової «Юридичної енциклопедії» (1998–2004), я виписав собі опорні слова Пазякового тритомника, що стосуються права. Ось приблизно повний перелік цих опорних слів (або ж мікрогруп паремій, як їх сформував і сформулював сам М. М. Пазяк): **адвокат** 3.245, **арешт** 3.251, **бійка** 3.55, **борг** 3.133, **брехати** 2.378, **виграти (справу в суді)** 3.246, **вина** 3.65, **винен (борг)** 3.65, **віддавати (борг)** 3.137, **відплата** 3.67, **вступити у закон** 2.84, **втрата** 3.128, **втрачати** 3.96, **ганьба** 3.72, **ганьбити** 3.72, **гнів** 3.72, **добувати (забрати в когось)** 3.100, **довг** 3.134, **довжник** 3.135, **дурити** 2.336, **завдаток** 3.122, **закон** 3.246, **закон (шлюб)** 2.82, **здада** 3.73, **звичай** 3.254, **згода** 3.51, **земля** 1.46, 1.364, **зиск** 3.128, **зійтися (одружитися)** 2.76, **злодії, злодійство** 2.373, [цікаво, що далі мало б бути слово **злочин**, але його в покажчику немає, і це цікава тема для обговорення системи опорних слів як інструмента систематизації паремій та про ефемістичне передавання змісту паремій. – *Д. П.*], **зрада** 3.180, **їстися (гризтися)** 3.71, **казна** 3.243, **кара** 3.65, **карати** 3.65, **карман, кишеня** 3.120 [Згадаймо прислів'я *Свою кишеню май, а в чужу не заглядай.* – *Д. П.*], **клевета** 2.385, **клястися** 3.293, **красти** 2.376, **купа (грумада)** 3.275, **купа (в'язниця)** 3.252, **маєток** 1.133, **мастити воза** 1.242 [*Не помажеш – не поїдеш.* Пам'ятаємо у Котляревського: *Кожному рот дере ложка суха.* – *Д. П.*], **мука (в тюрмі)** 3.252, **неволя** 3.177, **не останній (у тюрмі)** 3.252, **обіцяти** 3.85, **обманювати** 2.387, **обмова, обмовляти** 2.385, **одбувати (в тюрмі)** 3.252, **ошукати (в торгівлі)** 3.127, **передавати (переплачувати)** 3.122, **піти в мир (жебрати)** 3.212, **платити** 1.298, 3.122, **плести (нісенітниці)** 2.296 [у значеннях *робити безпідставні звинувачення*,

давати неправдиві свідчення, наводити недоречні аргументи], поговір 2.385, позивати (до суду) 3.247, помста 3.67, правда 3.181, право 3.247, прибіль 3.92, прибуток 3.93, прибуток (у торгівлі) 3.128, причина (до сварки) 3.65, причина (наслідок) 3.190, програти (справу в суді) 3.246, сваритися 3.62, свідок 3.248, синці (від удару) 3.53, совість, сумління 2.367, сором 2.368, сперечатися 3.62, [завважмо, що в покажчику опорних слів обговорюваного видання немає слова *справедливість*: його функцію виконує слово *правда*. – Д. П.], стид 2.368, суд 3.248, судити 2.387, темниця (у знач. в'язниця) 3.251, тюрма 3.251, чужа хата 1.137, чуже 3.105, юриста 3.252, язик 2.245, яма (в'язниця) 3.252, ярмо 1.241 [*Аби шия, а ярмо буде*].

Дослідникам української топоніміки буде цікаво побачити перелік *географічних назв*, поданих Пазяком у покажчику опорних слів: **Бар** 3.278, **Бахмут** 3.278, [**Березинець**] 3.278 (катоїконім від топоніма *Березина*), **Бескид** 3.278, **Борзна** 3.278, **Бориспіль** 3.278, **Вересоч** 3.278, **Відень** 3.278, **Ворскла** 3.279, **Гайсин** 3.279, **Галич** 3.279, **Городня** 3.279, **Диканька** 3.279, **Золотоноша** 3.279, **Кам'янець** 3.280, **Карпати** 3.280, **Київ** 3.280, **Корсунь** 3.265, **Краків** 3.280, **Кутин** 3.280, **Луцьк** 3.281, **Львів** 3.281, **Межибіж** 3.281, **Москва** 3.281, **Низ** 3.265, **Ніжин** 3.281, **Охтирка** 3.281, **Париж** 3.281, **Перемишль** 3.281, **Поділля** 3.281, **Покошичі** 3.282, **Полтава** 3.282, **Попівка** 3.282, **Рахни** 3.282, **Решетилівка** 3.282, **Рим** 3.282, **Рогатин** 3.282, **Родня** 3.257, **Ромен** 3.282, **Русь** 3.257, **Січ** 3.265, **Сосниця** 3.282, **Стрий** 3.283, **Сураж** 3.283, **Тростянець** 3.283, **Україна** 3.283, **Унятич** 3.283, **Чигирин** 3.283, **Яготин** 3.283.

Пильний читач зверне увагу на те, що в цьому списку опорних слів зовсім немає таких назв, як *Військо Запорозьке* (є лише *Січ*, але ж це поняття значно вужче за змістом! – Д. П.), *Говерла*, *Донецьк/Юзівка*, *Запоріжжя/Запорозжя*, *Одеса*, *Харків*, *Херсон*, *Холодний Яр*. Якщо взяти 10 найбільших річок України, то в покажчику опорних слів до Пазякової праці представлено лише 6 (*Дніпро*, *Дністер*, *Десна*, *Прут*, *Тиса*, *Дунай*), а чотирьох (*Західний Буг*, завдовжки 772 км, в Україні 392 км; *Південний Буг*, 806 км, повністю в Україні; *Прип'ять*, 761 км, в Україні 254 км, притока Дніпра; *Сіверський Донець*, 1053 км, в Україні 652 км, притока Дону) немає, а отже, немає і присвячених їм паремій.

Певні висновки зможуть зробити з повного покажчика опорних слів у Пазяковому корпусі премій і фахівці з *антропоніміки*. У списку *власних імен*, поданих у покажчику опорних слів до найбільшої пареміографічної праці М. М. Пазяка, можна налічити близько 130 імен: **Адам** 2.204, **Андрій** 1.399, 2.204, **Антін** 2.205, **Архип** 2.205, **Варвара** 1.399, 2.217, **Вартоломей** 1.396, **Василь** 2.205, **Векла** 2.218, **Веремій** 2.205, **Влас** 1.387, **Гаврило** 2.205, **Галя** 2.218, **Гандзя** 2.218, **Ганна** 1.399, 2.218, **Гапка** 2.218, **Гарасим** 2.205, **Горпина** 2.218, **Гриць** 2.206, **Данило** 2.207, **Дарія** 2.218, **Демид** 2.208, **Денис** 2.208, **Дмитер** 2.208, **Дмитрій** 1.398, **Домашка** 2.218, **Дорота** 1.386, **Єва** 2.219, **Євдокія** 1.388, **Захарко** 2.208, **Іван** 1.392, 2.208, **Ілля** 1.394, **Йосип** 2.209, **Казимир** 1.388, **Касьян** 1.388, **Кася** 2.219, **Катерина** 1.388, 2.219, **Кирило** 1.388, 2.209, **Кіндрат** 1.397, 2.209, **Клим** 2.209, **Кузьма-Дем'ян** 1.397, **Кулина** 2.219, **Купріян** 2.209, **Лазар** 2.209, **Левко** 2.210, **Лесь** 2.210, **Леська** 2.219, **Лука** 1.390, 2.210, **Луця**

2.219, **Макар** 2.210, **Максим** 2.210, **Маланка** 2.219, **Марина** 2.219, **Марія** 2.219, **Марко** 1.388, 2.210, **Марта** 2.215, **Мартин** 1.397, 2.210, **Матвій** 2.211, **Мацько** 2.211, **Микита** 2.211, **Микола** 1.392, 2.211, **Мирон** 2.211, **Михайло** 1.397, 2.211, **Мокій** 1.391, **Мокрина** 1.395, **Мстислав** 3.257, **Назар** 2.212, **Настя** 2.220, **Наум** 2.212, **Одарка** 2.220, **Олексій** 2.212, **Олена** 2.220, **Олеся** 2.220, **Омелько** 2.212, **Опанас** 2.212, **Оришка** 2.221, **Павло** 2.212, **Палажка** 2.221, **Панас** 2.212, **Панько** 2.212, **Параска** 2.221, **Пархім** 2.213, **Педоря** 2.221, **Петро** 1.393, 2.213, **Пилип** 2.213, **Пилип** 1.398, **Прокіп** 1.394, 2.213, **Роман** 2.213, 3.257, **Сава**, **Савка** 2.213, **Самійло** 2.213, **Свирид** 2.214, **Секлета** 2.221, **Семен** 1.398, 2.214, **Сенько** 2.214, **Сергій** 2.215, **Сидір** 2.215, **Солоха** 2.221, **Станіслав** 3.283, **Степан** 2.215, **Стеха** 2.222, **Стецько** 2.215, **Супрунада** 2.222, **Тадей** 1.396, 2.215, **Тарас** 2.215, **Тереза** 2.222, **Терешко** 2.215, **Тетяна** 2.222, **Тишко** 2.215, **Тодул** 1.390, **Тома** 1.399, 2.215, **Трохим** 2.215, **Улита** 2.222, **Уляна** 2.222, **Федір** 2.215, **Федора** 2.222, **Федор-Студит** 1.397, **Федот** 1.392, 2.215, **Федько** 2.215, **Фекла** 2.218, **Феся** 2.222, **Хвесько** 2.215, **Хима** 2.223, **Хома** 2.216, **Хризант** 1.388, **Христя** 2.223, **Юрій** 1.390, **Юрко** 2.217, **Юхим** 2.217, **Яким** 2.217, **Яків** 1.392, 2.217, **Ярема** 2.217, **Яцьо** 2.217.

Вкрай скромно фігурують у Пазяковому *покажчику опорних слів українські прізвища*, і це, либонь, взагалі притаманно пареміям, хоч уникання прізвищ було ще й прикметою пареміографічних видань у Червоній імперії. Ось яким прізвищам пощастило у тритомнику; **Богун** 3.260, **Вишневецький** 3.259, **Головатий (отаман)** 3.261, **Залізник Максим** 3.261, **Кармалюк** 3.266, **Корецький** 3.259, **Наливайко-гетьман** 3.265, **Понятовський** 3.260, **Потоцький** 3.260, **Хвирлій-полковник** 3.260, **Хмельницький Богдан** 3.266, **Хмельницький Юрій** 3.266.

Цілком природно, що за часів тоталітарної імперської цензури в цьому виданні не могло бути (і не було!) імен та прізвищ багатьох видатних історичних осіб: *Ярослава Мудрого, Святослава Хороброго і князя Володимира, еороля Данила, Костянтина Острозького, Семена Палія, Конашевича-Сагайдачного, Калнишевського, Довбуша, Махна, Петлюри, Бандери, Коновальця, Мельника, Шухевича, Бульби-Боровця та ін.*, про яких (за винятком перших трьох) у народі могли існувати якісь паремії, – але їх публікація в тоталітарну епоху була неможливою і, «на компетентну думку КГБ», неприпустимою.

З огляду на державну ідеологічну цензуру тоталітаризму та на інертність наукових досліджень в ту епоху безкомп'ютерних технологій, у Пазяковому корпусі паремій видання 1989–1991 рр., а відтак і в покажчику опорних слів практично немає паремій, що стосуються *релігійної сфери*, зокрема трьох світових релігій та українського язичництва. Як виняток, подано поняття **Бог**. Тоді як І. Франко, попри його критичне бачення християнства, в «Галицько-руських народних приповідках» подає відповідні паремії досить розлого (про це див., зокрема, у статті Галини Тимошик «Мова – міф – фольклор», журнал Львівського національного університету імені І. Франка «Міфологія і фольклор», 2016, № 3–4, с. 90–107; в електронній формі – <https://publications.lnu.edu.ua/journals/index.php/mythology/article/view/571/575>).

Зовсім очікувано видання 1989–1991 дуже неохоче фіксує паремії *історичного* змісту (а, точніше, не фіксує). З *історичних подій* у тритомній збірці подано як опорне слово лише одну подію – **Полтавську битву** (3.266). Це – вельми красномовний факт *цензури* або ж превентивного страху перед нею, десятиліттями підтримуваного тоді реальною практикою.

Зовсім іншу мотивацію упорядника можна припустити стосовно *космонімів*. Тут ймовірною причиною відсутності у згаданому виданні назв космічних об'єктів може бути просто брак відповідних мікротекстів, записаних пареміографами. М. М. Пазяк не подав жодного опорного слова, яке належало б до цього класу онімів. Тому **чумацький віз**, який ми бачимо в третьому томі (3.267), написаний тут маленькими літерами, – це не космічне сузір'я, а транспортний засіб чумаків.

Міркування про алфавітний перелік опорних слів до Пазякового *opus vivendi* увиразнили моє переконання, що, перевидавши його тритомник у вигляді великого одностомника, вносити до алфавітного покажчика нові опорні слова та ламати структуру видання не варто; цей продукт епохи варто залишити без змін, за винятком об'єднання трьох покажчиків прижиттєвого видання – в один. А ось у разі перевидання праці, опублікованої 2001 року («**Українські прислів'я, приказки та порівняння з літературних пам'яток**»), варто неодмінно додати до неї *алфавітний покажчик опорних слів*.

Підсумовуючи, підкреслимо, що згадані тут дві найбільші українські пареміографічні праці ХХ сторіччя (Івана Франка та Михайла Пазяка) мали б стати об'єктом пильної уваги філологів, фольклористів, філософів, істориків, культурологів, учителів, викладачів, журналістів... Зокрема, запам'ятаймо: Франків пареміографічний корпус безпідставно, незаслужено замовчувався (у підсоветській Україні за всі роки комуністичної влади його не видано жодного разу!); далеко не все можливе зроблено для поширення ГРНП і в незалежній українській державі, проголошеній 1991 р.: хіба видання, здійснене у Львові аж із нагоди 150-річчя І. Франка накладом 500 примірників, уже реабілітувало всіх франкознавців і сучасну державу Україна та Українську РСР за цей гріх перед Франком та українською культурою – замовчування, можливо, найвидатнішої пареміографічної праці у всій європейській культурі?! Хіба можна спокійно сприймати той факт, що навіть просто *статті* про цю працю немає: в обох виданнях УРЕ, Українській літературній енциклопедії, Енциклопедії Сучасної України та Українській фольклористичній енциклопедії (2019, гол. ред. Г. Скрипник)? Зрештою, Михайло Чернопиский таки опублікував енциклопедичну статтю (щоправда, лишень на 32 рядки) про Франків пареміографічний корпус – у Фольклористичному словнику-довіднику» (2008). Незаперечна й велика втіха – цифрове перевидання цієї праці (2014–2021): <https://www.i-franko.name/uk/Folklore/1901/GalRusProverbs.html> Але чому треба ігнорувати потреби читачів у паперовій книзі, наскільки етичне й правомірне таке ігнорування – незрозуміло.

Втім, безумовно, хочеться відзначити заслугу Львівського національного університету імені Івана Франка, що підготував двотомник франкознавчих праць

«Іван Франко: дух, наука, думка, воля» – матеріали Міжнародного наукового конгресу 2006 р., присвяченого 150-річчю від дня народження українського титана праці і думки (2008–2010; загальний обсяг – 187,8 обл.-вид. арк.). Відомий франкознавець, професор, доктор філологічних наук, декан філологічного факультету ЛНУ імені І. Франка, директор Інституту франкознавства Святослав Пилипчук не лише опублікував оте ювілейне тритомове видання «Галицько-руських народних приповідок», а й видав дві унікальні монографії «Галицько-руські народні приповідки: пареміологічно-пареміографічна концепція Івана Франка» (2008), «Фольклористична концептосфера Івана Франка» (2014). Говорячи про значення ГРНП Франка, С. Пилипчук слушно згадав, що М. Пазяк зачислив цю збірку приповідок до таких, «що посідають вузлове місце у культурі».

Насамкінець, завершуючи полемічні оцінки, можемо зробити висновок, що в сучасній практиці видання пареміографічних праць досі не утвердилася практика подання в цих паперових та електронних публікаціях алфавітних покажчиків опорних слів, що істотно знижує рівень ефективності пареміографічних збірок.

Звідси й постало моє бажання укласти єдиний і всеосяжний покажчик опорних слів до монументальної праці М. Пазяка, яка, подекуди поступаючись Франковому корпусу українських паремій, залишається, проте, вагомим внеском в українську та європейську пареміографію. Отож нехай новостворений і поданий нижче додаток до цієї статті буде моїм золотим ключиком від Пазякової шафи з пареміями. В цій шафі лежить щонайменше 30 000 (а може, й 40 000, адже ніхто досі не злічив!) українських фольклорних паремій. Користуйтеся на здоров'я!

Новостворений додаток до видання:

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ:

[в 3-х т.] / Упорядник М. М. Пазяк. –

К.: Наукова думка, 1989–1991.

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК ОПОРНИХ СЛІВ

© Уклав Дмитро Пилипчук

Або... або... (про сміливого) 2.404	арешт 3.251
Адам 2.204	Архип 2.205
адвокат 3.245	баба 2.143
азбука 2.311	бабки 1.384
акація 1.375	багатий 3.215
алтин 3.117	багатіти 3.224
ангели 3.294	багато 3.132
Андрій 1.399, 2.204	багато — мало 1.355
Антін 2.205	багато мати 3.224
апетит 1.354	багатство 3.223

бажання, забажати 2.399	біда 3.140
базар 3.130	бідний 3.202
базікати 2.283	бій 3.267
байдужі 2.425	бійка 3.55
байка 2.302	бік 2.266
байстриук 2.85	біла 2.39
балакати 2.283	білка 1.382
Бар 3.278	біль 2.172
бараболя, картопля 1.300	більмо 2.176
баран 1.150	біс 3.284
барин 3.225	благовіщення 1.389
барिश 3.128	благородні 3.242
бас 3.41	близький (до чогось) 3.101
басурмен 3.257	близько 2.412
батіг 3.52	блискавка 1.62, 1.367
батрак 3.208	блоха 1.227
батьківщина 3.257	блюдо 1.320
батько 2.103	бобер 1.225
батько й син 2.108	Бог 3.294
Бахмут 3.278	Богун 3.260
бачити 2.265	божитися 3.293
баштан 1.113	бойко 3.254
бджола (-и) 1.182, 1.384	боліти 2.172
безпорадні (гвалт) 2.418	болото (калюжа) 1.55
безсовісні 2.367	борг 3.133
безсоромні 2.368	Борзна 3.278
безстидні 2.368	Борис і Гліб 1.394
безчестя 2.85	Бориспіль 3.278
берегтися, стерегтися 2.419	борода 2.224
береза 1.122	борона 1.98
березень 1.85, 1.373	боронитися 3.68
Березинець 3.278	боротися 3.68
березова наука (биття) 3.54	борошно 1.260, 1.359
бесіда, бесідувати 2.283	борщ 1.321
Бескид 3.278	босий 2.51
бик, бугай 1.152	бочка 1.143
билиця 2.303	бояри 2.82
бити 3.55	боятися, боязливі 2.405
битий 3.54	брага 2.437
битись 3.267	брат 2.128
бич 3.52	брататися 3.26
біб 1.113	братерство 3.26
бігати (за дівчиною) 2.61	брати 3.81
бігти 2.270	брати, вибирати (жінку) 2.64

- брати за чуба 3.69
 братися за роботу 1.297
 братство 3.26
 бренькати 3.43
 брести 2.278
 брехати 2.378
 бридня 2.284
 бритва 1.248
 брови 2.225
 броду питати 1.246
 бублик 1.307
 бубон 3.41
 бувалий 2.420
 буде в нас (про достаток) 3.88
 буде (станеться) 1.72
 будувати, будинок 1.256
 будяк 1.117
 бук 1.122, 1.375
 бук 3.52
 булава 3.260
 було (минуло) 1.72
 буркун 1.378
 бурлак 3.208
 бурса, бурсак 2.322
 буря, гроза 1.63, 1.368
 буряк 1.113
 бур'ян 1.378
 буча 3.68
 вада 2.427
 важити 3.133
 важний 2.415
 Варвара 1.399, 2.217
 вареники 1.317
 варити 1.350
 Вартоломей 1.396
 Василій 1.386
 Василь 2.205
 вашець 3.242
 вбиратися, вбраний 2.43
 введення 1.398
 вгадувати, угадько 2.307
 вгору, вище себе 2.412
 вдаватися 2.185
 вдача 2.427
 вдова, вдовіти 2.132
 ведмідь 1.198
 везти 1.242, 2.161
 Векла 2.218
 вексель 3.137
 Великдень 1.389
 великий, більший 2.413
 великий піст 1.388
 вельможа 3.225
 верба 1.123
 вербний тиждень 1.389
 вередливі 2.402
 Веремій 2.205
 веретено 1.262
 вересень 1.88, 1.374
 Вересоч 3.278
 верзти 2.284
 верства 1.238
 вертітися 2.274
 верткий 2.281
 верша 1.266
 веселість 3.190
 веселка, райдуга 1.369
 весна 1.79, 1.371
 весілля 2.80
 вестися 2.161
 вечеря 1.344
 вечір 1.77, 1.371
 вечорниці 3.45
 вжарити 3.45
 взутий 2.52
 взяти 3.82
 вивернутися 2.279
 виглядати, глядіти 2.266
 виграти (справу в суді) 3.246
 вид 2.39
 видерти 3.99
 видіти 2.266
 видра 1.225
 вила 1.106
 ви... ми... 3.102
 вина 3.65
 винен 3.65
 винен (борг) 3.135

- вино 2.437
 випихати (з гостей) 3.40
 випихати (виганяти) 3.69
 випросити 3.93
 виривати 3.100
 високий (становищем) 2.413
 вислухати, слух 2.268
 витріщатись 2.266
 витручати 3.69
 Вишневецький 3.259
 виходити, іти (заміж) 2.72
 вишня 1.375
 вівтар 3.309
 вівторок 1.89
 вівця 1.150, 1.378
 вівчар 1.261
 відвага, відважні 2.403
 віддавати 3.74
 віддавати (борг) 3.137
 віддаватися 2.72
 Відень 278
 відкладати (роботу) 1.298
 відплата 67
 відпочивати 1.298
 відставати 1.299
 відчиняти 1.139
 відьма 3.292
 відьмак 3.292
 віз 1.238
 війна 3.268
 військо 3.268
 вйіт 3.242
 вік 2.152
 вікно 1.139
 віл 1.153
 вільха 1.375
 вінець 2.82
 віник 1.142
 віно 2.83
 вінчатися 2.66
 віра 3.166
 вірити 3.166
 вірна людина 3.26
 вірний 3.26
 вірьовка 1.262
 вісті 2.284
 вітати 3.32
 вітер 1.63, 1.367
 вітчизна 3.257
 вітчим 2.113
 вішати 2.185
 віщун 3.292
 віяти 1.108
 владика 3.299
 Влас 1.387
 власне 3.101
 вмерти, вмирати 2.187
 вмиватися 2.44
 вовк 1.199
 вогонь 1.57, 1.366
 вода 1.52, 1.74, 1.366
 водити (коня) 1.242
 водохрещі 1.386
 воєвода 3.243
 вознесіння 1.390
 воїн 3.269
 вологість 1.369
 волость 3.243
 волочити 2.274
 волочитись 2.85
 волошка 1.117
 воля 3.177
 воркотня 3.60
 ворог (у бою) 3.269
 вороги 3.69
 ворожити 3.292
 ворона, ворон 1.214, 1.379
 ворота 1.146
 Ворскла 3.279
 воша 1.227
 воювати 3.269
 врода 2.35
 всипати (побити) 3.71
 вставати (після сну) 2.456
 вступити у закон 2.85
 всякий собі 3.101
 втіха 3.190
 втопитися 2.184

- втрата 3.128
 втрачати 3.96
 вудка 1.267
 вулиця 3.45
 вуси 2.226
 вухналь 1.256
 вухо 2.241
 вхопити 1.300
 вчесати 1.299
 вчитися, вчений 2.314
 Гаврило 2.205
 гадина, гадюка, змія 1.225
 гадка 2.306
 газда (господар, хазяїн) 1.127
 газдувати 1.130
 Гайсин 3.279
 галас 3.60
 Галич 3.279
 галка 1.379
 галу-балу 2.284
 галуззя, гілля 1.122
 галушка 1.323
 Галя 2.218
 Гандзя 2.218
 Ганна 1.399, 2.218
 ганьба 3.72
 ганьбити 3.72
 Гапка 2.218
 гаразд 3.197
 Гарасим 2.205
 гарбуза дати 2.83
 гарна 2.37
 гарчати 1.197
 гаряче 1.68, 1.355
 гарячка 2.176
 гаснути (вмирати) 2.186
 гачок 1.267
 гвоздь, вухналь 1.256
 гедзь 1.384
 гетьман 3.261
 гинути 2.186
 гілля, галуззя 1.122
 гіркий (-е) 1.356
 гірший 2.365
 гість 3.32
 гладити (за шерстю) 2.420
 глек 1.345
 глипати (на когось) 2.266
 глузд 2.323
 глупий 2.336
 глухий 2.180
 глядіти, виглядати 2.266
 гнатись, доганяти 1.270, 2.274
 гнів 3.72
 гніздо 1.213
 гній (добриво) 1.92
 гнутись (про покірних) 2.422
 гнутися 1.301
 говіти 3.315
 говорити 2.284
 годи 2.154
 година 1.78
 годити 2.422
 годувати 1.178, 1.342
 гожий 2.38
 голий 2.41
 голитися 1.248
 голка 1.264
 голоблі 1.241
 голова 2.227
 голова болить 2.176
 Головатий (отаман) 3.261
 голод, голодний 1.302
 голос 2.297
 голота 3.214
 голубці, голуби 1.328, 1.380
 гомоніти 2.292
 гонор 2.392
 гонор — город 3.254
 гончар 1.248
 гора 1.47, 1.245
 гора з горою... людина з людиною...
 2.204
 горбатий 2.41
 гордий, гордиться 2.392
 горе 3.155
 горе — море 3.154
 горище 1.137

- горілка 2.438
горіти 1.61
горіх 1.118, 1.376
горлиця 1.379
горло 2.256
горнути (до себе) 3.100
горобець 1.217, 1.380
горобина 1.376
город 1.113
Городня 3.279
горох 1.113, 1.360
Горпина 2.218
горшки, горщок, горнець 1.346
господар (газда, хазяїн) 1.127
господарський, господарство, хазяйство 1.131
господарювати, хазяйнувати 1.130
господиня (газдиня, хазяйка) 1.129
гостина 3.32
гостити 3.32
грабати 3.100
граблі 1.106
град 1.67, 1.367
грак 1.380
грамота, грамотний 2.313
грати (в карти) 2.446
грейцар 3.117
гречка 1.109, 1.377
гриб 1.125, 1.378
гривеник 3.117
гривна 3.117
гризота 3.191
гризти когось 3.71
гризтися 3.71
Гриць 2.206
гріб 2.197
грім 1.64, 1.367
гріти, грітися 1.68
гріх (безчестя) 2.84, гріх 3.313
гріш 3.108
гріш ціна 2.417
грозити 3.72
грумада 3.276
громниця 1.386
гроші 3.108
грудень 1.88, 1.374
груди 2.256
груди болять 2.176
грузнути 2.278
грушка 1.118
губи 1.378
губи, уста 2.242
гукати 2.293
гультай 2.452
гуляти 3.45
гурт 3.275
гуси, гуска 1.178, 1.380
густи 2.293
гучно-бучно 3.47
гуша, густо, рідко 1.355
грати 3.42
давати 3.74
давати (бити) 3.71
давати (про легковажних) 2.85
давно 1.73
Данило 2.207
Дарія 2.218
дарувати 3.79
дати 3.74
дбати 3.83
два... один... 3.274
два... третій... 3.273
двері 1.139
двір, подвір'я 1.132
двісті 3.274
двоє однакові 3.27
двоє (подружжя) 2.87
дворянин 3.225
Демид 2.208
Денис 2.208
день 1.75, 1.371
дерево 1.120, 1.375
держати 3.87
держатися (в сідлі) 1.242
дерти (голову) 2.392
дерти (обдирати) 3.99
дертися (про одягу) 2.46
Десна 3.279

- десятицький 3.243
 дешево 3.128
 дзвін 3.309
 дзигар 1.142
 дибати 2.274
 дивитися 2.267
 дивуватись 2.352
 Диканька 3.279
 дим 1.59, 1.366
 дині 1.360
 дитина 2.114
 дишло 1.257
 діброва 1.375
 діватися 2.161
 дівчина, дівка 2.31
 дігтяр 1.248
 дід, дідусь 2.149
 дід (старець) 3.211
 дідько 3.284
 діжа 1.353
 ділити 3.87
 діло (робота, справа) 1.293
 дім (домівка), дома 1.138
 діра 2.46
 діставати 3.87
 діставатись (побили) 3.64
 діти 2.114
 дметься (від гордошів) 2.392
 Дмитер 2.208
 Дмитрій 1.398
 Дніпро 3.279
 Дністер 3.279
 добрі 2.353
 добро 1.132, 2.353, 3.201
 добробут 3.199
 добувати (придбати) 3.87
 добувати (забрати в когось) 3.100
 довг 3.134
 довжник 3.135
 догляд, доглядати 1.131
 доживатись 3.87
 до кого пристанеш, таким станеш 3.26
 доктор (лікар) 2.178
 долоня 2.258
 доля 3.175
 дома 1.138
 Домашка 2.218
 домівка (дім) 1.138
 Дон 3.279
 донька 2.125
 допикати 2.293
 допомагати 3.84
 дорога 1.238
 дороге 3.129
 дорогого 3.129
 Дорота 1.386
 досада 3.191
 досвід 2.308
 доспівати, достигати 1.98
 достаток 3.92
 дочка 2.125
 дошка 1.148
 дошка (гробова) 2.197
 дощ 1.65, 1.368
 дресен 1.117
 дрова 1.249
 дрозд 1.380
 дрижати (від холоду) 1.70
 друг 3.22
 дружба 3.23
 дружина 2.87
 дружити 3.24
 дружно (колективом) 3.274
 дрюк 3.53
 дуб 1.123, 1.376
 дуда 3.41
 дужий 2.409
 дукат 3.118
 думка 2.306
 Дунай 3.279
 дурити 2.336
 дуріти 2.336
 дурний 2.336
 душа 2.253
 дядина 2.137
 дядько 2.137
 дякувати 3.79
 дятел 1.218

- є, єсть (про достаток) 3.90
Єва 2.219
Євдокія 1.388
єднання 3.274
єдність 3.274
єзуїт 3.300
жаба 1.229, 1.383
жадібний 2.372
жайворонок 1.380
жаль 3.191
жаль (про скупого) 2.371
жар 1.60, 1.366
жарене 1.328
жарти, жартувати 2.391
жати, жнець; жнива 1.102
ждати 3.168
жебрак 3.212
женитися 2.66
жених 2.72
живий, жити 2.155
живитися 1.344
живіт 2.256
жити (про сім'ю) 2.103
жито 1.110, 1.377
життя 2.155
жінка 2.88
жовнір 3.269
жовтень 1.88, 1.374
жолудь 1.124, 1.376
жорна 1.260
жувати (говорити невиразно) 2.293
жук 1.227
жупан 2.47
журавель 1.218, 1.380
журба 3.192
журитися 3.192
забава 3.45
забажати, бажання 2.399
забажалось зеленого часнику 2.85
забивати, вполювати 1.270
заблудити (до дівчини) 2.61
забувати 2.308
забудьки, забувати 2.415
завдаток 3.122
заверюха (хуртовина) 1.67
зависливі, заздрісні 2.372
завзятий 2.404
заводитись 3.73
завтра 1.78
загадка 2.303
загоїтись 2.177
загубити щось 3.96
загустити (пропасти) 3.99
заєць 1.208, 1.379
заїхати (вдарити) 3.73
закалець 1.317
заклад 3.138
закон 3.246
закон (шлюб) 2.82
залицятися 2.61
Залізник Максим 3.261
залізо 1.255
зальоти 2.61
заманутись 2.402
замаститись (об щось) 2.417
замок 1.139
замісити 1.354
заніхтиця 2.177
запас 3.93
запаска 2.51
запитувати 2.296
запорожець, козак 3.261
запрошувати (в гостину) 3.39
запрягати 1.242
заробити (сором) 2.85
заручена 2.76
засватати 2.75
затишок, затишно 1.138
затятий 2.399
Захарко 2.208
зачіпати 2.61
збан 1.347
збирати 1.299, 3.92
зброя 3.270
збудити 2.458
збутися чогось 3.99
звада 3.73
звати (в гостину) 3.38

- звестися (змарніти) 2.177
звичай 3.254
звичка, привикнути 2.427
звізда (зоря) 1.49, 1.365
звір 1.197
зводити 2.274
згода 3.51
згубити щось 3.96
здобитки 3.211
здобувати 3.270
здоровкатися 3.39
здоров'я 2.170
зелені свята 1.390
земля 1.46, 1.364
земля (могила) 2.196
зерно 1.100
зима 1.83, 1.372
зиск 3.128
зійти, з'їхати (на нінащо) 2.417
зійтися (одружитися) 2.76
зілля 1.115
зіпсувати 1.300
зітхання 3.197
з'їсти кисличку (согрішити) 2.84
злидні 3.164
злий, зло, злість 2.359
злодії, злодійство 2.373
змія, гадюка 1.225
з моста та в воду (безвихідь) 3.164
знання 2.311
знати 2.308
знаходити 3.95
знаходити (дівчину) 2.62
зовиця 2.139
зозуля 1.218, 1.380
золото 3.115
Золотоноша 3.279
зоря (звізда) 1.49, 1.365
зошит 2.319
зрада 3.180
зробити з малого велике 2.386
зробити з чорного біле 2.386
з тебе (ніщо) 2.418
з тобою, з ним (як без тебе) 2.417
зуби 2.249
з усякими всякий 2.425
зять 2.139
Іван 1.392, 2.208
ігумен 3.300
ідеться (в житті) 2.161
Ілля 1.394
ім'я 2.204
індик 1.178
іней 1.370
іскра 1.60, 1.366
іти (в гості) 3.39
їжа, їда 1.333
їжак 1.225
їсти 1.333
їстися (гризтися) 3.71
іти (поволі) 2.419
іти, ходити 2.270
їхати 1.243, 1.245
Йосип 2.209
кадило 3.311
кажан 1.381
казати 2.289
казенний 3.243
Казимир 1.388
казитися 3.60
казка 2.302
казна 3.243
казна-що 2.418
калач 1.307
калитка 3.120
каліка 2.180
калюжа, болото 1.55
камінь 1.148, 1.259, 3.53
Кам'янець 3.280
каня 1.218
капля, крапля 1.55
капуста 1.114, 1.324, 1.360
кара 3.65
карась 1.233
карати 3.65
карбованець, рубель 3.118
каркати 2.386
Кармалюк 3.266

- карман 3.120
 Карпати 3.280
 карти 2.446
 картопля 1.360
 Касьян 1.388
 Кася 2.219
 кат 3.253
 Катерина 1.388, 2.219
 качка 1.178, 1.381
 каша 1.324
 кашель 2.177
 каятись 3.67
 каяття 3.67
 квапитися 2.280
 квас 1.361
 кваша 1.361
 квітень 1.86, 1.373
 квітка, квіти 1.116, 1.378
 кебета 2.336
 Київ 3.280
 кий 3.53
 кипіти (від злості) 3.67
 Кирило 1.388, 2.209
 кисіль 1.361
 кислий (-е) 1.357
 кислиця 1.118
 кишенья 3.120
 кишка 1.328, 2.257
 кібчик 1.224
 ківш 1.145
 кіл (кілля) 1.146
 Кіндрат 1.397, 2.209
 кінець (роботи, діла) 1.297
 кінь 1.159
 кістка 1.329
 кіт, кішка 1.183, 1.378
 кланятись, поклони 2.423
 клевета 2.385
 клен 1.376
 клепка 1.250
 клепки в голові 2.352
 кликати 2.293
 кликати (хлопця) 2.62
 Клим 2.209
 клин 1.251
 клітка 1.213
 клубок — нитка 1.203
 ключ 1.140
 клясти 2.293
 клястися 3.293
 класти — взяти 3.83
 клопіт 3.165
 книжка 2.313
 книш 1.320
 князь 3.225
 князь Борис 3.257
 кобза 3.42
 кобила 1.165
 ковадло 1.256
 коваль 1.253
 ковбаса 1.328
 ковила 1.378
 ковтати 1.344
 когут, півень 1.181
 кожух 2.47
 коза 1.168
 козак, запорожець 3.261
 козел 1.170
 козирна карта 2.446
 колесо (у млині) 1.259
 колесо 1.240
 колисати, колиска 2.123
 коліно 2.264
 колісник, колеса 1.257
 коло мене, про мене 2.425
 колода 1.251
 колодязь, криниця 1.146
 Коломия 3.280
 колос, колосся 1.100
 колотити 3.64
 колувати 1.245
 колька 2.177
 коляда 1.400
 комар 1.227, 1.384
 комора 1.143
 компанія 3.24
 комусь... мені... 2.61
 коник — цвіркун 1.384

- копа 3.118
 копа (грумада) 3.275
 копита, копил 1.274
 копійка 3.118
 коралі 2.51
 Корецький 3.259
 корж 1.308
 користь 3.92
 корито 1.145
 корінь 1.122
 корова 1.156, 1.378
 коровай 2.83
 корогви 3.311
 короста 2.177
 Корсунь 3.265
 кортіти 2.400
 корчма 2.443
 коса (діво́ча) 2.226
 коса (знаряддя косіння) 1.104
 косовиця, косити 1.105
 косо-криво 1.300
 костел 3.311
 кості 2.255
 костюм 2.49
 кохання 2.54
 кочерга 1.141
 кошара 1.261
 коштувати 3.129
 кравець, крій, кроїти 1.265
 край 3.255
 Краків 3.280
 крам 3.131
 крамар 3.131
 крапля, капля 1.55
 краса 2.36
 красива 2.37
 красна 2.37
 красно (одягатись) 2.38
 красти 2.376
 краще (лі́пше)... ніж... 2.78
 кривні (родичі) 2.136
 кресати (вогню) 2.445
 кривда 3.189
 кривий 2.182
 кривоклуба 2.39
 крик 3.60
 крила 1.213
 криниця, колодязь 1.140
 кришити 1.342
 кров 3.272
 крок 2.274
 кропива 1.117
 крук 1.210, 1.379
 крупа, пшоно 1.358
 крутити, крутії 2.386
 кручений 2.366
 ксьондз 3.301
 кувати 1.255
 Кузьма 2.209
 Кузьма-Дем'ян 1.397
 кукіль 1.117
 кукурудза 1.110
 кулак 3.53
 кулик 1.218, 1.381
 Кулина 2.219
 куліш 1.320
 куля 3.270
 кум 3.28
 кума 3.28
 купа (грумада) 3.275
 купа (в'язниця) 3.252
 купець 3.125
 купити 3.122
 Купріян 2.209
 купувати 3.122
 курка 1.178, 1.382
 курці 2.444
 кусати 1.345
 кусати (шкодити комусь) 3.73
 кусок, шматок 1.316
 Кутин 3.280
 куток, кутки 1.137
 кутя (обрядова їжа) 1.326
 кухар 1.352
 куций 1.187
 кущ 1.124
 Лавра 3.309
 лад (мирно жити) 3.52

- лад (порядок) 3.201
ладан 2.197, 3.311
ладна 2.37
Лазар 2.209
лакомий, ласий 2.373
ламатися 2.394
лантух 1.145
лапоть 1.272, 2.53
ласка, ласкавий 2.70
ластівка 1.219, 1.381
латати, латане 2.45
латка 2.45
лахміття 2.46
лаятись 3.61
лебідь 1.381
лев 1.209
Левко 2.210
ледачий, лінивий 2.447
лежати (про лінивого) 2.452
лелека 1.219, 1.381
лемент (зчиняти) 3.65
леміш 1.95
лемішка 1.326
лепетати 2.293
Лесь 2.210
Леська 2.219
летіти, літати 2.276
лизати 1.345
лико, личкар 1.271
лин 1.233
липень 1.87, 1.374
лис, лисиця 1.209
лисий, лисе 2.39
листопад 1.88, 1.374
листя 1.122, 1.375
лиха година 3.162
лихий 2.363
лихо 3.157
лихоманка 2.177
лице, личко 2.234
лід 1.370
ліжка 1.141
лізти, влізливий 2.274
лізти в болото (про недотепу) 2.416
лікар 2.178
ліки, лікуватись 2.178
ліпити горшки 1.249
ліпше 2.353
ліс 1.119, 1.375
лісничий 3.243
літа 2.154
літо 1.80, 1.371, 1.372
ліщина 1.376
лоб 2.234
ловець 1.269
ловити, піймати (рибу) 1.267
ловити (звіра, рибу) 1.267, 1.269
ложка 1.348
лоза 1.124
ломака 3.54
лопата 2.197
лоша 1.167
Лука 1.390, 2.210
лукавий 2.388, 3.286
лупити 3.100
Луцьк 3.281
Луця 2.219
любов 2.54
люди 3.277
людина 2.200
людям... мені... 2.61
люлька 2.445
лютий (місяць) 1.84, 1.373
лютий, сердитий 2.365
льон 1.107
лягати спати 2.458
лякатися 2.407
ляхи (шляхта) 3.259
Львів 3.281
маєток 1.133
май, травень 1.87, 1.373
майстер 1.247
мак 1.111, 1.377
Макар 2.210
макогін 1.141
макітра 1.349
Максим 2.210
Маланка 2.219

- маленький (про дітей) 2.123
 малий (зате важливий) 2.414
 малина 1.377
 малі (про дітей) 2.123
 мало 3.132
 маляр 1.257
 мама, мати 2.108
 мандрувати, мандрівка 1.246
 марець, березень 1.85, 1.373
 Марина 2.219
 Марія 2.219
 Марко 1.388, 2.210
 марніти 2.178
 Марта 2.215
 Мартин 1.397, 2.210
 масло 1.327
 масниця 3.316
 мастити воза 1.242
 Матвій 2.211
 мати й діти 2.112
 мати й дочка 2.112
 матися (в житті) 2.162
 мати щось 3.88
 Мацько 2.211
 мачуха 2.113
 мед 1.362
 Межибіж 3.281
 мельник, мірошник 1.257
 мерзнути 1.70
 мертвий 2.190
 мести, замітати 1.67
 меч 3.271
 ми з тобою... 3.27
 милостиня 3.212
 мир 3.272
 мир (люди) 3.277
 миритися 3.67
 ми, я (про хвальків) 2.393
 Микита 2.211
 Микола 1.392, 2.211
 милий 2.59
 милування 2.59
 минати (про час) 1.73
 Мирон 2.211
 миска 1.349
 мисль 2.306
 Михайло 1.397, 2.211
 миша 1.186, 1.383
 міль 1.228
 міняти 3.121
 міра 3.132
 міра в їжі 1.356
 мірошник, мельник 1.257
 міряти 3.132
 міст, мости 1.246
 місто 3.255
 місяць 1.49, 1.365
 мітла 1.142
 міх, мішок 1.144
 міхоноша 3.212
 міцно 1.300
 мішком прибитий 2.351
 млин 1.257
 млинці 1.320
 багато... один... 3.274
 мова 2.293
 мовчати 2.294
 могила 2.196
 могорич 3.130
 могти 1.299
 могутній 2.411
 мода 2.47
 моє 3.101
 моє, наше, не наше діло 2.426
 Мокій 1.391
 мокнути, мокрий 1.70
 Мокрина 1.395
 молитва 3.315
 молода 2.82
 молодець 2.31
 молодий (віком) 2.162
 молодий (жених) 2.82
 молодиця 2.87
 молодість 2.164
 молоко 1.326
 молот 1.256
 молоти 1.258
 молотити 1.107

- монастир 3.309
монахи 3.308
монголи 3.257
моргати 2.62
море 1.56
морква 1.114
мороз 1.67, 1.370
Москва 3.281
мости 1.246
мотовило 1.263
мохом порости 2.198
мошонка (для грошей) 3.120
мощі 2.178
Мстислав 3.257
мудрий 2.328
муж (чоловік) 2.99
мужик 3.206
музика 3.47
мука 1.299
мука, борошно 1.260, 1.359
мука (в тюрмі) 3.252
муляр 1.260
мур 1.146
мурашка 1.228, 1.384
мусити (про роботу) 1.299
муха 1.228, 1.384
м'ясо 1.329
м'ята 1.117
м'яти кожух 1.271
набожний 3.313
набратися 2.437
набуток 3.93
навпростець 1.244
надія 3.167
на дурницю звикнути 2.372
наживатись 3.87
Назар 2.212
найматись 3.209
найми 3.209
наказати 2.297
Наливайко-гетьман 3.265
наливати, лити (в чарку) 2.437
нападати (на когось) 3.65
напасти 3.162
напорскливий 2.393
направляти 1.299
наречена 2.76
нарікати 2.296
народ 3.278
на роду написано 3.190
нарядитись 2.44
насад (у возі) 1.240
насіння 1.98
насміхатись, сміх 2.388
на смітнику женитись 2.85
наставати 1.74
Настя 2.220
на той світ іти 2.198
на тонку прясти (перед смертю) 2.186
натура 2.426
наука 2.314
Наум 2.212
на цвіту прибите 2.351
начальник 3.243
Наші... ваші... 3.102
небіжчик 2.197
небо 1.49, 1.364
небога 2.60
не варт нічого 2.416
невід 1.267
невістка 2.138
неволя 3.177
не всі дома 2.351
негода 1.369
не годен нічого 2.417
недбалиця 3.84
неділя 1.90
недосіл 1.354
недостаток 3.92
недостатки (злидні) 3.164
недуга 2.173
недужий 2.176
нежить 2.177
нездужати 2.176
не знайти 3.95
не з одного (досвідчений) 2.422
не зробиш щось з нічого 2.412
нелюб 2.60

- неміч 2.177
 не наше 2.393
 ненька 2.108
 не останній (у тюрмі) 3.252
 непотрібний 2.417
 неприступні 2.415
 не пхатися (обережні) 2.421
 нерет 1.267
 нерівня 2.61
 нероба 1.301
 не роби другому зла 3.27
 не схожі, усякі 2.427
 нехай 1.301
 нехай... аби... 2.78
 нехай буде гречка 2.425
 нечистий 3.286
 нещастя 3.169
 нива 1.101
 Низ 3.265
 нині, сьогодні 1.78
 нитка 1.263
 ніготь 2.258
 ніж 1.271
 Ніжин 3.281
 нікому не уступить 3.65
 ні... ні... (не мати) 3.90
 ні... ні... (ніщо) 2.418
 ніс 2.245
 ніч 1.77, 1.371
 ніщо 2.417
 нове... старе... 2.412
 Новий рік 1.386
 нога 2.263
 ножиці 1.266
 норов 2.427
 норов — город 3.254
 носити, нести 1.299
 носити (одяг) 2.44
 носитись (з гордощів) 2.394
 ночувати 1.246
 ночувати (в дівчини) 2.62
 нужда 3.163
 нянька (в дитини) 2.123
 обитель 3.309
 обід, обідати 1.343
 обіймати 2.62
 обіцяти 3.85
 облесливий 2.386
 обманювати 2.387
 обмова, обмовляти 2.385
 оборона 3.271
 обри 3.257
 овес 1.111
 овод 1.229
 Одарка 2.220
 одбувати 3.39
 одбувати (в тюрмі) 3.252
 одежа 2.46
 одинак, одиначка 2.120
 один... всі... 3.273
 один... два... 3.273
 один... другий (про незгідливих) 3.52
 одинець 2.120
 один (нічого не варт) 3.272
 однаково (про байдужого) 2.426
 одним миром мазані 2.394
 одному... другому (про добро і горе) 3.190
 одрізати 1.266
 одружитися 2.77
 одубіти (померти) 2.197
 одужати 2.176
 одягатись 2.46
 око, очі 2.237
 окунів ловити 2.463
 окунь 1.233
 Олекса Теплий 1.388
 Олексій 2.212
 Олена 2.220
 Олеся 2.220
 олива 1.359
 олія 1.359
 Омелько 2.212
 Опанас 2.212
 опанча 2.49, 3.265
 опектись, опаритись 2.420
 опеньки 1.126, 1.378
 оправити в рами 2.40
 орати 1.92

- орда 3.258
орел 1.219
Оришка 2.221
орудувати 1.299
оса 1.229, 1.384
освіта 2.319
осел 1.176
осика 1.124, 1.376
осінь 1.82, 1.372
осот 1.117, 1.378
острог 3.252
отава 1.106
отаман 3.265
отець, батько 2.103
отець святий (піп) 3.308
отечество 3.257
ох! (стогнати) 2.178
охота (до праці) 1.298
охота (полювання) 1.270
Охтирка 3.281
очерет 1.125
ошатно 2.47
ошукати (в торгівлі) 3.127
пава 1.220
Павло 2.212
павуки, павутиння 1.384
падати 2.276
пазуха 2.50
Палажка 2.221
палець 2.258
палиця 3.54
пальто 2.49
паляниця 1.308
пам'ятати 2.307
пан 3.225
Панас 2.212
пані 3.241
панчохи 2.53
панщина 3.242
Панько 2.212
папіроси 2.445
папороть 1.376
пара 1.69
параграф 3.247
пара, паруватися 2.77
Параска 2.221
Париж 3.281
парубок 2.30
Пархім 2.213
паска 1.308
пасти 1.260
пастир (піп) 3.308
пастух, пасти 1.260
патока 1.363
Педоря 2.221
пекло 3.293
пекти (про сонце) 1.68
пекти (хліб) 1.352
пень 1.251
пеню зробити 3.68
перебирати (хлопців) 2.62
переводитись 2.417
передавати (переплачувати) 3.122
перелаз 1.146
перемагати 3.270
Перемишль 3.281
перепілка 1.382
перина, подушка 2.458
перо 2.319
перший 3.273
пес, собака 1.187
петля 3.252
Петро 1.393, 2.213
петрівка 1.394
печаль 3.193
Печера 3.281
печінка 2.256
пиво 2.441
пика 2.235
Пилип 2.213
Пилип, пилипівка 1.398
пильнувати 1.132
пильнуватись 2.420
пиріг 1.318
писати 2.319
питати 2.296
питати броду (обережні) 2.421
пити, випити, пропити 2.428

- пити воду 1.360
 пиха, пихаті 2.394
 пишно (одягатися) 2.44
 півень, когут 1.181, 1.383
 підкова 1.256
 підлий 2.365
 пізнавати 2.307
 пізно 1.74
 піймати 1.269
 піп 3.301
 пісня 3.47
 піст 3.315
 піт 1.69, 1.298
 піти в мир (жебрати) 3.212
 піч 1.140
 пішки іти 2.274
 пішло (пропало) 3.88
 плавати, плисти 2.278
 плата, платити 1.298; платити 3.122
 плахта 2.51
 плач 3.194
 плащ 2.49
 плести (нісенітниці) 2.296
 плече 2.259
 пліт 1.146
 плітка 1.233
 плуг 1.94
 плутати (ногами) 2.278
 плювати (на когось) 3.64
 плюскати 2.279
 плюснути 3.99
 плющати (про відлигу) 1.68
 пляшка 2.436
 пнутись 2.394
 побратим 3.26
 побратися 2.78
 побренькачі (монети) 3.119
 поважати, почитати 2.415
 повзти 2.276
 повиснути 2.185
 повідати 2.296
 поводитир 3.212
 поганий (на вдачу) 2.365
 поганий (на вигляд) 2.40
 поговір 2.385
 поговірка 2.303
 погода 1.62, 1.366
 подвір'я 3.255
 Поділля 3.281
 подорожувати, подорож, подорожній
 1.236
 подружжя 2.87
 позивати (до суду) 3.247
 позичати 3.136
 позіхати 2.458
 показати 1.299
 покірний 2.423
 Покошичі 3.282
 покрова 1.396
 поле 1.48
 поле битви 3.266
 полегшати 2.177
 поли (латати) 2.45
 полин 1.117
 поліно 1.252
 поліція 3.252
 полк 3.271
 полотно 1.262
 Полтава 3.282
 Полтавська битва 3.266
 полушка 3.119
 помело 1.142
 помилка 2.308
 допомогти (в хворобі) 2.178
 помста 3.67
 пом'янути (щось) 2.307
 по нас, після нас 2.198
 понеділок 1.89
 Понятовський 3.260
 поправитись 2.178
 попада 3.308
 попихач 2.419
 Попівка 3.282
 пора 1.78
 порада 3.84
 поріг 1.140
 порожній 1.356
 поросля 1.176

- порох 1.143
 порука 3.137
 посаг 2.83
 посилати, посол 2.282
 пословиця 2.303
 посол 3.271
 поспішати, поспіх 1.300
 постити 3.315
 постіль, стелитися 2.458
 постолі 2.53
 посуд 1.348
 потебенька 3.266
 потіти, піт 1.69, 1.298
 Потоцький 3.260
 потреба 3.87
 схожий 2.40
 похорон, ховати 2.197
 початок, починати 1.296
 починок, пряжа 1.262
 правда 3.181
 правити 1.242
 право 3.247
 правувати 3.248
 правцювати (іти навпро—стець) 1.244
 празник 3.49
 працювати, праця, робота 1.275
 престіл 3.316
 пречиста 1.396
 прибиль 3.92
 прибуток 3.93
 прибуток (у торгівлі) 3.128
 привітати 2.296
 пригода 3.165
 пригодитись 2.76
 приймак 2.141
 приймати (гостей) 3.39
 прийма 2.141
 приказка 2.303
 прилипати 2.62
 принаджувати 2.62
 приносити 2.279
 припікати 2.162
 приповідка 2.303
 природа 1.49
 природа (вигляд людини) 2.39
 приїджий 1.238
 прислів'я 2.303
 приставати, причалити 2.279
 присягати 3.248
 притча 2.303
 причина (до сварки) 3.65
 причина (наслідок) 3.190
 пришпилитись 2.63
 приятель 3.24
 програти (справу в суді) 3.246
 продавати 3.126
 пройшло (пропало) 3.88
 прокидатися 2.458
 Прокіп 1.394, 2.213
 проклинати 3.64
 проміняти 3.121
 пропадати 3.98
 пропасти 3.98
 просвіток 1.298
 просити 3.93
 просо 1.112
 просьба 3.93
 проти сили змагатись 2.412
 прохворостити 3.64
 проходити (минати) 1.74
 Прут 3.282
 прясти, пряжа, пряжа 1.261
 птах, пташка 1.211, 1.379
 птиця 1.211
 пуга 3.54
 пугач 1.382
 пурхати 3.99
 пущення 1.388
 пшениця 1.112, 1.377
 пшоно 1.358
 п'ятак 3.119
 п'ятниця 1.90
 рабин 3.308
 радимичі 3.257
 радити 3.84
 радість 3.191
 раз (відчайдушний) 2.405
 рак, раки 1.234, 1.383

- рана 2.180
 ранній — пізній 1.75
 рано, ранок 1.75, 1.371
 Рахни 3.282
 рахуба 3.129
 рахунок 3.129
 рвати (про захланного) 3.87
 рвати (брати силою) 3.100
 рватися 1.263
 ревнувати 2.63
 реготати 2.390
 редька 1.114, 1.360
 рекрут 3.269
 ректи 2.297
 ремесло, ремісник 1.247
 Решетилівка 3.282
 решето 1.108
 риба 1.230, 1.330, 1.383
 рибак 1.266
 ридання 3.197
 рило, рити 1.176
 Рим 3.282
 ринок 3.131
 рискаль 2.197
 рити 3.64
 рівні 3.27
 рівня 2.61
 рівняти 3.27
 ріг 1.177
 рід 2.134
 рідна земля 3.256
 різати 3.65
 рій 1.183
 рік 1.371
 ріка 1.57
 ріпа 1.114
 робітники 3.214
 робота 1.275
 Рогатин 3.282
 рогожа 1.143
 родина 2.86
 родина (сім'я) 2.134
 родити (про урожай) 1.99
 родитися 2.121
 Родня 3.257
 рожа 1.116
 розголосити 2.297
 розживатися 3.87
 роззява 2.416
 розірватися (від роботи) 1.299
 розказати 2.289
 розкіш 3.201
 розлучати 2.63
 розминатися 2.282
 розмова 2.293
 розпливтися 3.99
 розпусне 2.85
 розставатись 2.63
 розтектися 3.99
 розум, розумний 2.323
 розчиняти 1.354
 роки 2.154
 рокита 1.376
 Роман 2.213, 3.257
 Ромен 3.282
 роса 1.369
 рослинний світ 1.375
 рости (про дітей) 2.124
 рости (про рослини) 1.99
 рот 2.243
 рубати, стинати дерево 1.249
 рубель див. карбованець
 рудий 2.40
 руки 2.260
 рум'янець 2.39
 Русь 3.257
 ручитися 3.137
 рушати, -ся 2.278
 рябий 2.40
 рядно 1.143
 ряса 3.308
 рясту не топтати (вмерти) 2.197
 рятувати 3.85
 Сава, Савка 2.213
 сагайдак 3.258
 сад (-ок) 1.118
 садити 1.99
 сало 1.330

- сам 3.102
Самійло 2.213
самолюби 2.394
сани 1.241
сатана 3.286
сахар, цукор 1.358
сваритися 3.62
сват, сваха 2.142
сватання 2.75
свекор, свекруха 2.138
свербіти 2.180
свиня 1.171, 1.378
Свирид 2.214
свита 2.48
свідок 3.248
свій 2.136, 3.102
світ 3.197
світлиця 1.138
світло 1.52
світлячки 1.385
світу не видно 1.67
свічка 3.311
свічка (у вмираючого) 2.186
свобода 3.180
своє 3.102
своjak 2.136
святий 3.299
святі 3.299
свято (гуляння) 3.49
свято 3.316
святкувати 3.50
Секлета 2.221
секрети 2.297
село 3.255
Семен 1.398, 2.214
семеро 3.274
семеряжка 2.49
Сенько 2.214
Сергій 2.215
сердитий, лютий 2.365
середа 1.88
середини триматись 2.421
серп 1.101
серпень 1.87, 1.374
серце 2.250
сестра 2.129
сивий, сивина 2.169
сивіти 2.170
сидіти з милим 2.63
сидіти (комусь у печінках) 3.65
сидіти (про лінивих) 2.454
Сидір 2.215
сило 3.252
силувати 2.78
сильний, сила 2.409
Симеон-Юда 1.398
син 2.126
синиця 1.220, 1.382
синці (від удару) 3.53
сир 1.328
сирота 2.130
ситий 1.306
ситник 1.271
сито 1.109
сич 1.382
сівба, сіяти 1.95
сіть 1.354
сім 3.274
сім'я 2.86
сіно 1.106
сіряк 2.49
Січ 3.265
січень 1.84, 1.372
сіяти 1.95
скажений (злий) 3.60
сказати 2.289
скакати в гречку 2.84
скакати (в танці) 3.45
скакати, скоком 2.279
скакати, лізти в горох 2.84
скатертина 1.350
сковорода 1.350
скриня 1.145
скрипка 3.42
скромність 2.367
скубти 3.64
скупий 2.370
слабий 2.174

слава 3.180	сохнути (за милим) 2.63
сливка 1.118	спас 1.395
слизький 2.281	спасатися 3.316
слово 2.297	спасибі 3.85
слуга 3.210	спасівка 1.395
служити 3.210	спати (з милим) 2.63
слух, вислухати 2.268	спати, сон 2.459
сльоза 3.196	спекти, пекти (хліб) 1.352
сюсар 1.256	сперечатися 3.62
смак, смачний 1.356	спина 2.256
смерть 2.191	списати (спину) 3.65
сметана 1.327	співати 3.48
смирний 2.423	спідниця 2.51
сміливий 2.404	спізнитися, пізно 1.74
сміття, смітник 1.142	спіймати, піймати 1.269
сміх, насміхатись 2.388, 3.193	спілка 3.275
смуток 3.197	спілка (подружжя) 2.86
снасть 1.240	сподобатись 2.63
сніг 1.68, 1.371	споживати 1.345
снігур 1.328, 1.382	спокій, спокійний 2.423
снідати, снідапія 1.343	спотикатися 2.280
сніп 1.102	справник 3.243
собака, пес 1.187, 1.379	спритні 2.402
сова, пугач 1.221, 1.382	спрос (у торгівлі) 3.129
совість, сумління 2.367	спускатися на дно, топитися 2.185
сокира 1.252	срібло 3.117
сокіл 1.222	ставати, стомитись 1.298
солдат 3.270	ставати, стояти 2.278
соловей 1.222, 1.328, 1.382	ставатись 1.74
солодкий (-е) 1.357	ставок 1.268
солома 1.108	стадо 1.261
соломаха 1.323	стан 2.39
Солоха 2.221	Станіслав 3.283
сон, спати 2.459	становий 3.243
сонце 1.50, 1.364	старець 3.212
сопілка 3.42	старий 2.164
сорока 1.223, 1.328, 1.382	старість 2.168
сорок святих 1.388	старіти 2.169
сором 2.368	староста 3.243
сорочка 2.49	старости 2.82
сосна 1.125	старший (за становищем) 2.415
Сосниця 3.282	стебло 1.104
сотник 3.265	стежка 1.236
соха 1.95	стелитися, постіль 2.458

Степан 2.215	сума (торба) 3.214
степ чумацький 3.267	сумувати 3.197
стерня 1.104	суп 1.324
Стеха 2.222	суперечка 3.62
Стецько 2.215	супруга 2.87
стид 2.368	Супрунада 2.222
стинати (дерево), рубати 1.259	Сураж 3.283
стіг 1.106	сусід 3.27
стіл 1.350	сутяга 3.251
стіна 1.140	сухий, сухо, висихати 1.70
сто 3.274	сховати 3.97
стогнати 2.178	сходити (про рослини) 1.99
стодола 1.143	сьогодні 1.78
столяр 1.271	сяк-так на косяк (погано) 1.300
сторона рідна 3.256	сьогодні-завтра 1.78
сторона чужа 3.256	сьорбати 1.345
сторонитись 2.409	табака 2.445
страва 1.320	Тадей 1.396, 2.215
страх 2.408	тайстра 3.213
страхопуд (обдертий) 2.46	такий (непотрібний) 2.417
страшило 2.40	так і не так 2.399
стригти 1.261	талан 3.177
Стрий 3.283	танцювати 3.43
стріха 1.137	Тарас 2.215
стріляти, стрілець 1.268	тарілка 1.350
стрітєння 1.387	татари 3.258
строк 3.211	тато, батько 2.103
струганє, стругати 1.271	тварина 1.149
струна 3.42	твое 3.105
стук-грюк 1.300	телитись 1.159
ступа 1.145	теля 1.158
ступати 2.278	темний (сліпий) 2.182
ступені міряти 2.274	темний, темно 1.52
субітки давати 2.322	темниця 3.251
субота 1.90	темрява 1.52
суд 3.248	теплий, тепло 1.69
судити 2.387	теребити 2.297
суджений 2.78	Тереза 2.222
судно (посудина) 1.145	Терешко 2.215
судьба 3.175	терня, терен 1.125, 1.377
сук 1.253	терпеливий 2.424
сука 1.197	терпець урвавсь 3.68
сукно 1.266, 2.47	терпіння 3.197
сум 3.197	терпіти 3.197

- тертися (не працювати) 1.301
 тесля, тесати 1.257
 тєсть 2.140
 Тєтяна 2.222
 тєща 2.141
 ти йому... він тобі... 2.399
 тин 1.146
 Тиса 3.283
 титла 2.322
 титули 3.244
 тихий 2.424
 Тишко 2.215
 тік 1.108
 тікати, утікати 2.281
 тіло 2.255
 тім'я 2.250
 тінь 1.52
 тінь (марний) 2.178
 тісно 1.353
 тітка 2.137
 тішитися 3.190
 ткати, ткач 1.264
 тліти 1.62
 товар 3.131
 товар (худоба) 1.150
 товариство 3.25
 товариш 3.25
 товкти, товкач 1.141
 Годул 1.390
 той (дідько) 3.287
 той... той... 2.399
 толк 2.336
 Тома 1.399, 2.215
 тонка 2.38
 тонути 2.184
 топитися 2.184
 топір 1.252
 торба 3.213
 торгувати 3.126
 торохтіти 2.297
 торочити 2.297
 точити ляси 2.297
 трава 1.105
 травень, май 1.87, 1.373
 трапити (на когось) 2.282
 тримати 3.87
 Тростянець 3.283
 Трохим 2.215
 труд 1.275
 трудитися 1.275
 трясця 2.177
 туга 3.197
 тужити 2.64
 туман 1.370
 турки 3.258
 тюрма 3.251
 тютюн 2.445
 тяганина (в суді) 3.251
 тягнути 1.242
 тягнути (щось собі) 3.101
 тямити 2.336
 убогий 3.206
 ударити когось 3.68
 удвох 3.274
 уїдлиий 3.71
 Україна 3.283
 удівець, удова 2.132
 удод 1.224
 Улита 2.222
 Уляна 2.222
 ум 2.323
 уміти 2.311
 уморитися 2.454
 Унятич 3.283
 упертий 2.398
 урожай 1.99, 1.377
 уста 2.242
 утяти 3.45
 учень 2.322
 учитель 2.314
 учити, виховувати 2.124
 фасон 2.47
 Федір 2.215
 Федора 2.222
 Федор-Студит 1.397
 Федот 1.392, 2.215
 Федько 2.215
 Фекла 2.218

- Феся 2.222
 фігли 2.391
 філософ 2.321
 фляки 1.332
 французи 3.266
 хазяїн, хазяйка, господар, газда 1.127, 1.129
 халява 2.53
 хан 3.258
 хапати 3.101
 хата 1.133
 хатка-гадка 3.257
 хвалити, хвальба 2.394
 хвастатись 2.398
 хватати 3.101
 Хвесько 2.215
 Хвирлій-полковник 3.260
 хвіст 1.177
 хворий, хворіти 2.174
 хвороба 2.175
 хижа 1.137
 Хима 2.223
 хитрі, хитрість 2.387
 хліб 1.100, 1.309
 хлів 1.178
 хлоп 3.208
 хлопець 2.30
 Хмельницький Богдан 3.266
 Хмельницький Юрій 3.266
 хміль 1.114
 хміль, похмілля 2.442
 хмара 1.66, 1.369
 ховати, похорон 2.197
 ховатися 2.282
 ходити (в гості) 3.39
 ходити в жито 2.84
 ходити (в одязі) 2.44
 ходити (до дівчини) 2.63
 холод, холодно 1.69
 Хома 2.216
 хомут 1.241
 хороша, хороше, хороший 2.38
 хорт 1.187
 хотіти 2.400
 хоч... а... (про впертого) 2.399
 хоч... аби... 2.79
 хоч гірший... інший 2.80
 хоч... та... (про відчайдушного) 2.405
 храм 3.311
 хребет 2.256
 хрест 3.313
 Хризант 1.388
 Христя 2.223
 хрін 1.115
 хробак 1.226
 хропіти 2.463
 хрущі 1.385
 хто про що, а... 2.399
 худоба (тварина), скотина 1.149
 хуртовина 1.67
 хустка 2.51
 цап 1.171
 цар 3.244
 цвіркун 1.229
 цвіт, цвісти 1.116
 церква 3.311
 цибуля 1.115
 цимбали 3.42
 цілуватись 2.64
 ціна 3.129
 ціп 1.107
 цісар 3.244
 цнотливий 2.366
 цукор див. сахар
 цуратись 2.64
 цуцик 1.197
 чай 1.360
 чайка 1.224, 1.382
 чарка, келішок, погар 2.436
 час 1.71
 часник 1.115
 частити 3.40
 частувати 3.40
 чванитися 2.398
 чекання 3.168
 чекати 3.168
 ченці 3.308
 чепіги 1.95

- чепуритися 2.39
 червень 1.87, 1.374
 червонець 3.119
 черв'як 1.226
 черевик 2.52
 черево 2.256
 череда, чередник 1.261
 черемха 1.377
 черепок 1.348
 чесатися 2.44
 честь, чесний 2.366
 четвер 1.89
 чи... аби... 2.80
 Чигирин 3.283
 чини 3.244
 чи... чи... (про сміливих) 2.405
 чиряк 2.177
 читати 2.314
 чіплятися 3.101
 чміль 1.229
 чобіт 2.52
 чоботи шити 1.274
 чоло 2.34
 чоловік (муж) 2.99
 чоловік (людина) 2.200
 чорна 2.39
 чорниці 1.377
 чорноброва 2.39
 чорноморці 3.266
 чорт 3.287
 чубатий (козак) 3.266
 чудний, чудасія 2.352
 чужа хата 1.137
 чуже 3.105
 чужина 3.256
 чумац 3.267
 чумацький віз 3.267
 чути 2.269
 чухрати 2.274
 шаг (гроші) 3.119
 шажок 3.119
 шанувати, шана 2.415
 шапка 2.50
 шахтар 3.215
 швед 3.266
 швець 1.272
 швидкий, шустрый 2.280
 шеляг 3.119
 шептати, шепіт 2.302
 шерсть 1.176
 шибениця 3.252
 шик 2.47
 шило 1.273
 шинок 2.443
 шипшина 1.377
 шити, швачка 1.264
 шия 2.250
 шкапа 1.167
 шкіра 1.271, 1.274, 2.255
 шкода 3.97
 шкода (чогось) 2.371
 школа 2.321
 шлунок 2.256
 шлюб 2.82
 шлюб брати в кропиві 2.85
 шлях, дорога 1.238
 шляхта 3.260
 шматок, кусок 1.316
 шовк 2.47
 шори 1.241
 шпак 1.224
 шпетити 3.62
 штани 2.51
 штик 3.272
 шукати 3.97
 шуміти (сваритися) 3.62
 шуміти (танцювати) 3.45
 шутки 2.390
 шуснути 2.282
 щастя 3.169
 щедрий 2.370
 щеня 1.197
 щука 1.233
 щур 1.225
 юриста 3.252
 Юрій 1.390
 Юрко 2.217
 Юхим 2.217

юшка 1.332	ялина 1.377
яблуко, яблуня 1.119, 1.377	яма (в'язниця) 3.252
ягня 1.151	яма (могила) 2.196
ягода 1.117, 1.378	Ярема 2.217
Яготин 3.283	ярмарок 3.130
язик 2.245	ярмо 1.241
яйце 1.359	яструб, коршак, кібчик 1.224
як ви... так ми (віддячуємо) 3.81	ятір 1.267
який... таку... 2.80	Яцьо 2.217
Яким 2.217	ячмінь 1.112, 1.377
Яків 1.392, 2.217	ящірка 1.227
як... то (так) 2.80	

Література

1. *Галицько-руські народні приповідки* : у 3 т. / зібрав, упорядкував і пояснив Іван Франко; наук. ред. С. Пилипчук. 2-е вид. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006. Т. 1: А – Діти. 832 с. ISBN 966-613-463-2.
2. *Галицько-руські народні приповідки* : у 3 т. / зібрав, упорядкував і пояснив Іван Франко; наук. ред. С. Пилипчук. 2-ге вид. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006. Т. 2 : Діти – П'ять. 817 с. ISBN 966-613-463-2.
3. *Галицько-руські народні приповідки* : у 3 т. / зібрав, упорядкував і пояснив Іван Франко; наук. ред. С. Пилипчук. 2-ге вид. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. Т. 3 : Рабунок – Ячмінь. 699 с. ISBN 966-613-463-2.
4. *Галицько-руські народні приповідки* : у 3 т. / зібрав, упорядкував і пояснив др. Іван Франко; наук. ред. С. Пилипчук. 3-тє вид. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2021. Т. 1 : А – Діти. 832 с.
5. *Галицько-руські народні приповідки* : у 3 т. / зібрав, упорядкував і пояснив др. Іван Франко; наук. ред. С. Пилипчук. 3-тє вид. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2021. Т. 2 : Діти – П'ять. 817 с.
6. *Галицько-руські народні приповідки* : у 3 т. / зібрав, упорядкував і пояснив др. Іван Франко; наук. ред. С. Пилипчук. 3-тє вид. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2021. Т. 3 : Рабунок – Ячмінь. 699 с.
7. *Галицько-руські народні приповідки* : електронне перевидання / зібрав, упорядкував і пояснив Іван Франко. 2014–2021. URL: <https://www.i-franko.name/uk/Folklore/1901/GalRusProverbs.html>
8. *Прислів'я та приказки: природа, господарська діяльність людини* / упоряд. М. М. Пазяк. Київ : Наук. думка, 1989. 477 с. (Укр. нар. творчість).
9. *Прислів'я та приказки: людина; родинне життя; риси характеру* / упоряд. М. М. Пазяк. Київ : Наук. думка, 1990. 522 с. (Укр. нар. творчість).
10. *Прислів'я та приказки: Взаємини між людьми* / Упоряд. М. М. Пазяк. Київ : Наук. думка, 1991. 436 с. (Укр. нар. творчість)
11. *Українські прислів'я, приказки та порівняння з літературних пам'яток* / Упоряд. М. М. Пазяк. Київ : Наукова думка, 2001. 388 с.
12. *Українська фольклористика : словник-довідник* / уклад. і ред. М. Чернопиский; ред. О. Давидова. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 448 с.
13. Пилипчук С. *«Галицько-руські народні приповідки»: пареміологічно-пареміографічна концепція Івана Франка* / М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Ін-т франкознавства, Каф. укр. фольклористики ім. Філарета Колесси. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 218 с.

14. Пилипчук С. Книга українського мудрослів'я // *Галицько-руські народні приповідки* / зібрав, упорядкував і пояснив др. Іван Франко. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. Т. 1. С. 7–16.
15. Пилипчук С. «Галицько-руські народні приповідки» Івана Франка: пареміографічний аспект. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2006. Вип. 37. С. 31–44.
16. Тимошик Г. *Мова – міф – фольклор* // *Міфологія і фольклор*. 2016. № 3–4. С. 90–107. URL: <https://publications.lnu.edu.ua/journals/index.php/mythology/article/view/571/575>).
17. Пазяк М. М. *Українські прислів'я та приказки : проблеми пареміології та пареміографії* / відп. ред. О. І. Дей; АН УРСР, Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського. Київ : Наук. думка, 1984. 203 с.
18. Поперечна Л. Науково-допоміжний апарат видання // *Українська бібліотечна енциклопедія* : електронне видання. URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE-%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B0%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%82%20%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>
19. Кононенко В. Допоміжний покажчик до видання // *Українська бібліотечна енциклопедія* : Електронне видання. URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B6%D1%87%D0%B8%D0%BA%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>

Reference

1. Franko, I. & Pylypchuk, S. (Ed.). (2006). *Halytsko-ruski narodni prypovidky [Galician-Rus folk sayings]* (Vol. 1: A–Dity). Lviv: Vydavnychy tsestr LNU im. I. Franka. [In Ukrainian].
2. Franko, I. & Pylypchuk, S. (Ed.). (2006). *Halytsko-ruski narodni prypovidky [Galician-Rus folk sayings]* (Vol. 2: Dity–P'iat). Lviv: Vydavnychy tsestr LNU im. I. Franka. [In Ukrainian].
3. Franko, I. & Pylypchuk, S. (Ed.). (2007). *Halytsko-ruski narodni prypovidky [Galician-Rus folk sayings]* (Vol. 3: Rabunok–Yachmin). Lviv: Vydavnychy tsestr LNU im. I. Franka. [In Ukrainian].
4. Franko, I. & Pylypchuk, S. (Ed.). (2021). *Halytsko-ruski narodni prypovidky [Galician-Rus folk sayings]* (Vol. 1: A–Dity). Lviv: Vydavnychy tsestr LNU im. I. Franka. [In Ukrainian].
5. Franko, I. & Pylypchuk, S. (Ed.). (2021). *Halytsko-ruski narodni prypovidky [Galician-Rus folk sayings]* (Vol. 2: Dity–P'iat). Lviv: Vydavnychy tsestr LNU im. I. Franka. [In Ukrainian].
6. Franko, I. & Pylypchuk, S. (Ed.). (2021). *Halytsko-ruski narodni prypovidky [Galician-Rus folk sayings]* (Vol. 3: Rabunok–Yachmin). Lviv: Vydavnychy tsestr LNU im. I. Franka. [In Ukrainian].
7. Franko, I. (2014–2021). *Halytsko-ruski narodni prypovidky [Galician-Rus folk sayings]* (Electronic edition). [In Ukrainian].
8. Paziak, M. M. (Ed.). (1989). *Pryslivlia ta prykazky: pryroda, hospodarska diialnist liudyny [Proverbs and sayings: Nature and human economic activity]*. Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
9. Paziak, M. M. (Ed.). (1990). *Pryslivlia ta prykazky: liudyna; rodynne zhyttia; rysy kharakteru [Proverbs and sayings: Human; Family life; Character traits]*. Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
10. Paziak, M. M. (Ed.). (1991). *Pryslivlia ta prykazky: vzaiemyny mizh liudmy [Proverbs and sayings: Relationships between people]*. Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
11. Paziak, M. M. (Ed.). (2001). *Ukrainski pryslivlia, prykazky ta porivniannia z literaturnykh pamiatok [Ukrainian proverbs, sayings, and comparisons from literary monuments]*. Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].

12. Chornopyskyi, M. & Davydova, O. (Eds.). (2008). *Ukrainska folklorystyka: slovnyk-dovidnyk [Ukrainian folklore studies: Dictionary-reference book]*. Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky. [In Ukrainian].
13. Pylypchuk, S. (2008). “*Halytsko-ruski narodni prypovidky*”: *paremiologichno-paremiografichna kontseptsia Ivana Franka [“Galician-Rus folk sayings”: Paremiological and paremiographic conception of Ivan Franko]*. Lviv: Vydavnychiy tsentr LNU im. I. Franka. [In Ukrainian].
14. Pylypchuk, S. (2006). Knyha ukrainskoho mudroslivia [The book of Ukrainian wisdom]. In *Halytsko-ruski narodni prypovidky* (Vol. 1, pp. 7–16). Lviv: Vydavnychiy tsentr LNU im. I. Franka. [In Ukrainian].
15. Pylypchuk, S. (2006). “Halytsko-ruski narodni prypovidky” Ivana Franka: paremiografichnyi aspekt [Ivan Franko’s “Galician-Rus folk sayings”: Paremiographic aspect]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya filolohichna*, 37, 31–44. [In Ukrainian].
16. Tymoshyk, H. (2016). Mova – mif – folklor [Language – myth – folklore]. *Mifolohiia i folklor*, 3–4, 90–107. [In Ukrainian].
17. Paziak, M. M. (1984). *Ukrainski pryslivia ta prykazky: problemy paremiolohii ta paremiografii [Ukrainian proverbs and sayings: Problems of paremiology and paremiography]*. Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
18. Poperechna, L. (n.d.). Naukovo-dopomizhnyi aparat vydannia [Scientific reference apparatus of the edition]. In *Ukrainska bibliotekna entsyklopediia [Ukrainian library encyclopedia]*. [In Ukrainian].
19. Kononenko, V. (n.d.). Dopomizhnyi pokazhchyk do vydannia [Auxiliary index to the edition]. In *Ukrainska bibliotekna entsyklopediia [Ukrainian library encyclopedia]*. [In Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 27.01.2026

Дата надходження після доопрацювання: 28.02.2026

Дата затвердження редакцією: 20.03.2026

Received: 27.01.2026

Received in revised form: 28.02.2026

Accepted: 20.03.2026